

Vedlegg 2

Høring – Endringer i voldsoffererstatningsloven

Landsforeningens forslag til endringer i voldsoffererstatningsloven

Det vises til Justis- og politidepartementets høringsbrev med ref 201007369- /BMO, samt landsforeningens høringssvar av 10 september 2010.

Forslag til endringer som ikke fremkommer i landsforeningens høringssvar

§ 2. Lovens geografiske virkeområde

Landsforeningens merknader til første ledd

Landsforeningen er uenig i at geografisk virkeområde er begrenset til Norge. Det er stor forskjell på erstatningsordningen i de enkelte land. En norsk borger, bosatt i Norge, skal ikke være avhengig av hvilket land han blir voldsutsatt for å være berettiget til å få erstatning. Det må være likhet for loven, og en bør ha like rettigheter på erstatning uavhengig av hvor i verden man befinner seg, eller på hvilket fergeselskap og eiers nasjonalitet man befinner seg på ved overfart av Skagerak.

Landsforeningens forslag til lovtekst første ledd

§ 2, første ledd korrigeret:

Voldsoffererstatning kan ytes uavhengig av skadested når andre forutsetninger for erstatning i følge loven er ivaretatt.

Landsforeningens merknader til andre ledd

For å tilpasse lovens ordlyd til FNs definisjon av *ofre for kriminalitet* anbefales § 2, andre ledd korrigeret. Begrepet "etterlatte" erstattes med "skadelidte personer definert i § 1".

Landsforeningens forslag til lovtekst andre ledd

§ 2, andre ledd korrigeret:

Dersom den skadelidte eller skadelidte personer definert i § 1 hadde bopel i riket på skadetidspunktet, kan det ytes voldsoffererstatning i andre tilfeller enn nevnt i første ledd når særlige grunner tilsier det.

§ 3. Nærmere vilkår for erstatning

Landsforeningens merknader til andre ledd

Landsforeningen mener det er urimelig å stille krav om at søknad må fremmes KfV før erstatningskravet mot skadevolderen er foreldet etter reglene i foreldelsesloven og straffeloven. Lovteksten synes noe uklar og gir opphav til problemstillinger som må avklares.

Mulig utvikling av mulig PTSD og medisinsk invaliditet tilsier at en ikke kan benytte samme foreldelsesregler som for straffeforfølgning av voldsutøvelse.

Vi viser for øvrig til våre merknader i høringsskrivet til departementets utredning og presisering av forståelsen av foreldelsesbegrepet i den eksisterende lovtekst.

Landsforeningens forslag til lovtekst andre ledd

§ 3, andre ledd utgår.

Landsforeningens merknader til tredje ledd

Landsforeningen er bekymret for krav om at søkeren må fremme erstatningskrav i en eventuell straffesak mot skadevolder, især i saker om familievold. Dette til tross for at det ved særlige tilfeller kan ytes erstatning selv om vilkårene i leddet ikke er oppfylt. Det er åpent for skjønn, men vi erfarer at dette praktiseres for strengt.

Voldsutsatte har mer enn nok med av å kunne avgi forklaring i retten angående den aktuelle voldshandlingen. Selv dette er forbundet med store vansker. Dette fordi noen ofre ofte har en så stor angst for gjerningspersonene at de må kreve at vedkommende forlater rettsaken for at de i det hele tatt skal kunne klare å uttale seg, noe retten i stadig større grad har forståelsen av. Det er også for svært mange umulig å si noe om senskader på et så tidlig tidspunkt.

Ved at erstatningskravet kreves tatt med i eventuelle straffesaker, må fornærmedes rett til bistandsadvokat styrkes. I dag kan det bli tilfeldig hvem som får innvilget bistandsadvokat av tingsretten ved at kravet til "betydelig skade" i straffeprosessloven blir tolket ulikt.

Dette må også vurderes i forhold til påtalemyndighetenes mulighet til å prosedere fornærmedes erstatningskrav. Dette ikke er opplagt i straffesakene i dag. Dersom det borgerlige rettskravet omfatter mer enn et oppreisningskrav og erstatning for påførte behandlingsutgifter, vil påtalemyndigheten i de fleste tilfelle stille seg negative til å fremme skadelidtes krav. Ofte begrunner påtalemyndigheten sitt svar med at det blir for komplisert å fremme krav om inntektstap. Siden lov om voldsoffererstatning har et prinsipp om at kravet skal tas med i straffesaken, også det påførte lidte inntektstapet frem til domstidspunktet, får fornærmede da ikke fremme sitt krav. Kravene til innvilgelse av bistandsadvokat bør derfor lempes, som nevnt ovenfor. I tillegg bør det være lettere for fornærmede å få innvilget videre bistand av advokat når rettsaken er ferdig, og saksbehandlingen ved Kontoret for Voldsoffererstatning starter.

Landsforeningen ser problemstillinger ifm regress, der frykt for represalier fra voldsutøver er stor dersom staten krever regress fra vedkommende. Det vises til merknader under § 15 Statens regresskrav.

Landsforeningen ser behovet for å opprettholde lovens bokstav, men vil uttrykke bekymring for at det ikke utøves tilstrekkelig skjønn ved *særlige tilfeller*.

Landsforeningens merknader til fjerde ledd

Det er med begrunnelse *ikke klar sannsynlighetsovervekt* de fleste ofrene får avslag. Kravene her er urimelig strenge og ikke i ofrenes favør. I avslagene er det også et moment hvor det er nødvendig med rask anmeldelse for å oppnå klar sannsynlighetsovervekt. Det kan derfor ha liten eller ingen effekt å fjerne kravet *om anmeldelse uten unødvendig opphold* når kriteriet for klar sannsynlighetsovervekt krever nettopp en anmeldelse uten unødvendig opphold.

Loven oppleves krenkende og setter ofrene i et dårlig bilde. Det kan virke som at nemnda arbeider hardere med å gi avslag enn medhold. Særdeles har dette gått utover barn som blir voldtatt, der hvor det er ukjent gjerningsmann og de som har fått store psykiske problemer som følge av vold.

Et annet moment som blir ilagt tyngde når det gjelder klar sannsynlighetsovervekt, er der hvor politiet henlegger etter bevisets stilling, noe som av nemnda brukes mot ofrene. Det at saken henlegges fra politiet ved bevisets stilling, beviser ingen ting da årsaken kan være ressursmangel, kapasitetsmangel eller lignende fra politiets side.

Kompetansesenteret for voldsofferarbeid uttalte i forbindelse med etablering av loven sitat:

De strenge bevisreglene som legges til grunn i lovutkastet kan medføre at mange erstatningssøkere vil kunne få avslått sine søknader og fremholder i den forbindelse:

Dette kan føre til at loven ikke får den positive betydning for voldsofrene som helhet som det utvilsomt er lovgivers intensjon at den skal få. Tvert i mot frykter vi at loven kan komme til å gjøre

mer skade enn godt, ved at mange av de som får avslått søknadene opplever dette som et personlig nederlag, at de blir nektet oppreisning, mistrodd eller tillagt skylden for de voldshandlinger de har vært utsatt for. Så lenge regressmuligheten består vil det neppe være mulig å unngå denne situasjonen uten en uholdbar svekkelse av (den påståtte) skadevolderens rettssikkerhet.

Likestillingsombudet uttaler at ved å kreve klar sannsynlighetsovervekt settes terskelen for hva som skal bevises noe høyere enn etter vanlige erstatningsregler. Beviskravet burde følge det alminnelige erstatningsrettslige prinsipp slik at 51 % sannsynlighetsovervekt var nok for å oppfylle lovens beviskrav.

Praksisen viser at Kompetansesentret m fl hadde rett.

Landsforeningens forslag til lovtekst fjerde ledd

§ 3, fjerde ledd korrigeret:

Voldsoffererstatning tilkjennes når det er overveiende sannsynlig at skadelidte har vært utsatt for en handling som nevnt i § 1.

§ 13. Avgjørelsesmyndighet

Landsforeningens merknader til andre ledd

Landsforeningen anbefaler at det opprettholdes en nemnd bestående av 5 medlemmer, og at denne blir bredere fast sammensatt med styrking av psykiatrisk kompetanse og tilføring av politi-, og helsekompetanse samt en brukerrepresentant.

Landsforeningens forslag til lovtekst andre ledd

§ 13, andre ledd korrigeret:

Erstatningsnemnda for voldsofre er klageinstans for vedtak fattet av Kontoret for voldsoffererstatning etter loven her. Nemnda har en leder og en varaleder og fire medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og varalederen skal ha juridisk embetseksamen. Øvrige fire medlemmer skal være psykolog eller psykiater med spesialkunnskaper om PTSD, lege, politi og brukerrepresentant, alle med vararepresentanter. Erstatningsnemnda oppnevnes av departementet for 4 år av gangen

Landsforeningens merknader til tredje ledd

Så godt som alle saker byr på vesentlige tvilsspørsmål innen forskjellige fagområder. Landsforeningen mener at nemndas leder aldri kan ta avgjørelser på egenhånd. At saker som ikke byr på vesentlige tvilsspørsmål kan delegeres til nemndas sekretariat kan under tvil aksepteres.

Landsforeningens forslag til lovtekst tredje ledd

§ 13, tredje ledd korrigeret:

I saker som ikke byr på vesentlige tvilsspørsmål kan nemnda delegere vedtaksmyndighet til nemndas sekretariat.

§ 14. Saksbehandlingsregler

Landsforeningens merknader til tredje ledd

Det er uakseptabelt å la et offer gå uten tenner i årevis pga. hensyn til straffeutmålingen mot skadevolder. Om skadevolder får 5 eller 10 års fengsel, er av liten hjelp for voldsofrenes manglende tenner. Etter at politiet har avgjort om det er begått en straffbar handling, bør erstatning som ofrene trenger gis umiddelbart.

KFV bør særlige tilfeller kunne bestemme om en part skal få dekket utgifter til innhenting av erklæringer fra lege, tannlege, psykolog og lignende. Det bør kunne gis myndighet til å gi ut nødhjelp til tannlege, lege, psykolog, medisiner, transport m.m. Dette vil også lette arbeidet når

det gjelder utmåling av erstatning i en eventuell straffesak. Erstatningsutmålingen blir da mer riktig og rettførdig i om. at ofrenes situasjon blir bedre belyst. Dette vil sikre nødvendig dokumentasjon, som man er avhengig av. Hurtig hjelp kan begrense skadene og forebygge senskader, noe som totalt sett er besparende. Problemstillingen kan synes løst ved teksten i femte ledd. Landsforeningen mener allikevel at å utsette saksavgjørelse til straffesak er endelig avgjort kan medføre meget store ulemper for skadelidte.

Landsforeningen anbefaler at første setning i tredje ledd utgår.

Landsforeningens forslag til lovtekst tredje ledd

§ 14, tredje ledd korrigeret:

Dersom det er reist sivil sak med krav om erstatning fra skadevolderen utsettes sakens avgjørelse til dom foreligger. Unntak fra dette kan gjøres i særlige tilfelle.

§ 15. Statens regresskrav

Landsforeningens merknader

Landsforeningen har ingen merknader til gjeldende lovtekst.

Imidlertid har vi en merknad til praktiseringen av loven, som vedrører andre ledd. Det vises for øvrig til merknader under § 3 Nærmere vilkår for erstatning, tredje ledd.

Noen voldsutsatte, især i saker om familievold, er bekymret for represalier. Noen vegrer seg mot å anmelde forholdet, andre ønsker ikke å kreve erstatning dersom staten krever regress av skadevolder. I dialogmøte i sivilrettsforvaltningen 8. mars 2010 ble det opplyst at der det er grunnlag for regress kreves dette. Nemnda har fraveket kravet om regress, og søker har fått erstatning til tross for at det i søknaden ble opplyst at regress ikke ønskes. Dette ble opplyst å være et unntak fra praksis. Landsforeningen mener slikt fraveket krav må praktiseres i større grad iht bestemmelsen om at statens krav kan ettergis dersom forholdene ellers tilsier det.

Margit Lømo
daglig leder

Knut Erik Bjerkeseth
nestleder